

Dajnkovi slovenskogoriški sodobniki

Katja Peršak Hajdinjak

Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, Prešernova ulica 34,
SI 9240 Ljutomer, katja.persak@gfml.si

V prispevku predstavljam življenjsko pot in delo treh slovenskogoriških intelektualcev – Dajnka, Krempla in Kvasa. V dijaških in študentskih letih so bili povezani, kasneje pa so se njihova pota razšla. Kreml se je odločno uprl dajščici, medtem ko jo je Kvas zagovarjal in uporabljal pri delu s študenti. V sodobnih srednješolskih učbenikih za slovenščino in zgodovino sta predstavljena Dajnko in dajščica, pri zgodovinopisju tudi Kreml, Kvas pa ni omenjen.

Ključne besede: Peter Dajnko, Koloman Kvas, Anton Kreml, odnos do dajščice, Dajnko in Kreml v srednješolskih učbenikih

Im Beitrag werden das Leben und Werk der drei Intellektuellen aus der Region Slovenske Gorice vorgestellt – Dajnko, Kreml und Kvas. Während der Schul- und Studienzeit waren sie verbunden, doch später trennten sich ihre Wege. Kreml widersetzte sich entschlossen der Dajnko-Schrift, während Kvas es verteidigte und in seiner Arbeit mit Studierenden einsetzte. Dajnko und seine Dajščica-Schrift werden in modernen Gymnasiallehrbüchern für Slowenisch und Geschichte behandelt, Kreml wird beim Fach Geschichte erwähnt, während Kvas nicht thematisiert wird.

Schlüsselwörter: Peter Dajnko, Koloman Kvas, Anton Kreml, Verhältnis zur Dajnko-Schrift, Kreml in Mittelschulbüchern

Uvod

Slovenski intelektualci so si v večnacionalni Avstro-Ogrski še posebej v 19. stoletju prizadevali za uveljavljanje slovenščine v javnosti, predvsem za njeno rabo v šolah in uradih. Želja po jezikovni enakopravnosti je bila povezana s prebujajočo se narodno zavestjo. Rodovitno območje in velike gospodarske zmožnosti Slovenskih goric so omogočale boljše izobraževanje mladih, ki so izvirali iz kmečkega okolja. Iz sodnega okraja Gornja Radgona izvirajo trije »kmečki otroci«, vrstniki, ki so na področju jezika in šolstva zaznamovali dogajanje v prvi polovici 19. stoletja: Peter Dajnko (1787–1873), Anton Kreml (1790–1844) in Koloman Kvas (1790–1867). Dajnko se je uveljavil kot duhovnik, filolog, nabožni pisatelj, slovničar in utemeljitelj dajščice; Kreml je bil duhovnik, narodni buditelj, nabožni pisatelj in zgodovinar ter avtor prve zgodovinske knjige v slovenščini *Dogodivšine štajerske zemle* (1845); Kvas je bil pravnik in učitelj slovenščine na graškem liceju. Dajnko in Kreml sta se rodila v sosednjih vaseh

fare Svetega Petra v Radgoni, prvi v Črešnjevcih, drugi na Poličkem Vrhu, Kvas pa v deset kilometrov oddaljenem Rožičkem Vrhu v fari Svetega Jurija. Njihove življenjske poti so se večkrat križale.

Mariborska leta

Pomembno obdobje za vse tri sodobnike predstavljajo gimnazijska leta, ki so jih preživel v Mariboru. Dajnko je obiskoval mariborsko gimnazijo med letoma 1803 in 1808, Kreml med letoma 1804 in 1805 in Kvas med letoma 1804 in 1809. Na tri mlade gimnazijce je močno vplival Ivan Narat, jezikoslovec in prvi katehet mariborske gimnazije, ki je poučeval med letoma 1804 in 1806. Bil je narodno zaveden vzhodnoštajerski duhovnik, ki je sodeloval tudi v Sveltourbanski akademiji, kjer je razmišljal o pripravi prvopisa, slovnice in slovarja vzhodnoštajerskega jezika. Narat je Kremla poučeval le eno leto, ker je šolanje nadaljeval v Gradcu, Dajnka in Kvasa pa dve leti. Kljub nenadni smrti je Narat spodbudno vplival na mlade gimnazijce, ki so po njegovem vzoru postali prizadevni narodni buditelji. Stanko Vraz jih je imenoval »cvetje slovensko na polju duševnom. Tu se je skupila u tabor jedan (bez dogovora) sva mladež za krasno, dobro i krepotno.« (Ilešič 1905: 1) O priljubljenosti učitelja Narata priča tudi napis na nagrobnem spomeniku,¹ ki so mu ga učenci postavili na pobreškem pokopališču v Mariboru – domnevam, da sta bila med njimi tudi Dajnko in Kvas.

Graško obdobje

Gradec je bil z Univerzo Karla in Franca v obravnavanem obdobju pomembno kulturno, izobraževalno in intelektualno središče za Slovence z vzhodne Štajerske. Pokrajinski arhiv Maribor hrani seznam dijakov fizikov in logikov v Gradcu, in sicer so v drugem semestru omenjeni Anton Kreml, Peter Dajnko in Koloman Kvas.

Dajnko je tam v letih od 1808 do 1814 študiral filozofijo in teologijo, Kreml od 1811 do 1815 bogoslovje, Kvas pa se je posvetil pravnim študijem in bil do leta 1823 pripravnik pri odvetniku Dirnböcku. V času študija je na njih vplival Janez Nepomuk Primic, osrednja osebnost med Slovenci v Gradcu, ki je maja 1810 ustanovil prvo slovensko znanstveno društvo Societas Slovenica,

¹ Naratovi učenci so zapisali v nemškem nagrobnem napisu, da želijo biti tako dobri kot Narat: »Dem Religionslehrer / Johann Narat / von seinen Schülern 1806. / Lasse gut uns werden wie Er! / Einst weinet an unserem Grabe / Wenn ein hellerer Geist strahlet / ins Herz.«

predstopnjo katedre. V društvo so bili včlanjeni tudi Dajnko, Krempl in Kvas, (Ilešič 1905: 2). Primičev krog je posebej spodbudno vplival na Kvasa, da se je začel ukvarjati s slovenskim jezikom.

Koloman Kvas

V 19. stoletju so se začeli zavedati, da je v heterogeni Notranji Avstriji poleg nemškega pomemben tudi slovenski jezik, in sicer predvsem za delo duhovnikov, učiteljev in zdravnikov, ki so se sporazumevali s preprostim prebivalstvom. Poiskati je bilo potrebno možnosti za študij slovenskega jezika in pokazalo se je, da je največ možnosti na graški univerzi. Primic je izkoristil ponujeno priložnost in leta 1811 ustanovil slovensko katedro na graškem liceju. V poletnem semestru leta 1812 je začel poučevati slovenski jezik. Na katedri je deloval do leta 1813, ko je usodno zbolel in se umaknil iz javnega življenja, kmalu nato pa se je vrnil v domače kraje. Po Primičevem odhodu iz Gradca je minilo deset let, da je delo na slovenski stolici ponovno oživel, vendar takrat le kot praktični pouk slovenščine. Primica je nasledil Koloman Kvas, ki ni bil tako uspešen, število njegovih slušateljev slovenščine je med letoma 1822 in 1867 močno upadlo. Leta 1870 so se razmere ponovno izboljšale. Gregor Krek je študij slovenščine vključil v univerzitetni študij slavistike, sam pa je postal prvi redni profesor za slavistiko na Univerzi v Gradcu. (Karničar 2018: 85–92)

Ob obuditvi želje po učitelju slovenščine v graškem liceju so štajerski deželni stanovi za to delovno mesto namenili 250 goldinarjev plače. Izmed štirinajstih kandidatov je bil leta 1823 za učitelja izbran Koloman Kvas. Leta 1834 je bilo delovno mesto sistematizirano in ga je prevzel Kvas, ki ga je podprla tričlanska komisija (Dajnko, Rižner, Robič), čeprav je bil protikandidat sposobnejši in jezikovno bolj nadarjeni Anton Murko. Kvas je bil od leta 1836 stalni učitelj slovenščine v Gradcu. Izšolal je okoli 1.000 slušateljev, med katerimi so bili večinoma študenti prava, nekaj je bilo učiteljev in uslužbencev, ki so si z znanjem slovenščine obetali boljše poklicne možnosti za delo v državni službi. Kvas ni deloval le na univerzi, ampak je bil tudi izvedenec za imenovanje strokovnjakov za slovenski jezik v slovenskih deželah. Leta 1851 je rektorat odredil preiskavo o Kvasovi metodi poučevanja, saj so mu mnogi očitali, da je »didaktično in metodično«¹ slab. Rezultati preiskave niso ohranjeni, Kvas pa je obdržal delovno mesto. V arhivskih zapisih je ohranjen podatek, da si je 18. januarja 1861 zlomil nogo, vendar je februarja že lahko nadaljeval delo. Kvas se politično ni udeleževal, le leta 1848 je bil nekaj časa predsednik graškega društva *Slovenija*. Med letoma 1849 in 1851 je učil slovenščino tudi na graški gimnaziji. Leta 1861 je Gregorju Kreku, kasneje Miklošičevemu učencu, izdal spričevalo za marljivost

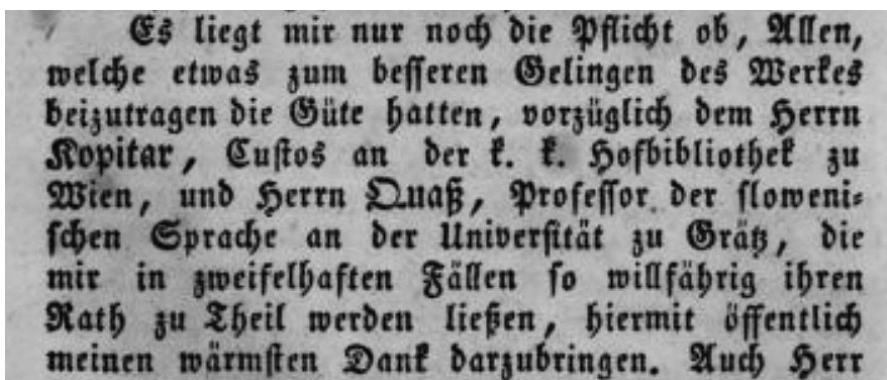
in ga predlagal za dodelitev štipendije. Po Kvasovi smrti se je s Krekom začelo novo, uspešnejše obdobje slavistike v Gradcu. (Kernabauer 2006: 83–87).

Kvasu so očitali, da ni znal vzbujati ljubezni do slovenščine (SBL 2013) in da je bil pri deljenju spričeval preveč popustljiv. Ob tem je potrebno upoštevati tedanje razmere, povezane z nastankom stolice in njenim osnovnim namenom. Študentje naj bi se izobrazili za službovanje med Slovenci, zato so se urili le v »štajerski slovenščini«. Kvasovo literarno ustvarjanje je neznatno in omejeno na prevajanje neumetnostnih ali verskih besedil.

Odnos do dajničice

Kvas je pri predavanjih uporabljal tri učbenike. Najprej je učil po Šmigočevi slovnici, saj je z avtorjem sodeloval pri njenem nastajanju – pomoč pri pripravi »teoretično-praktične vendske slovnice« je potrdil Janez Šmigoc (Kernbauer 2006: 86). Med letoma 1826 in 1841 je uporabljal Dajnkovo, po letu 1843 pa še Murkovo slovnico, pri nastajanju katere je tudi sodeloval, za kar se mu je Murko v predgovoru zahvalil:

Dolžnost mi nalaga, da se topla zahvalim vsem, ki so pripomogli k uspehu tega dela. Najprej gospodoma Kopitarju, kustosu cesarske in kraljeve dvorne knjižnice na Dunaju, in Kvasu, profesorju slovenskega jezika na Univerzi v Gradcu, ki sta mi rada svetovala v dvomljivih primerih.² (Murko 1832: XV)

Anton Murko: Vorrede, XV. *Theoretisch-praktische Slowenische Sprachlehre für Deutsche*. Grätz.

² Prevod: Ana Vok.

Zanimiv je Kvasov pogled na slovenski knjižni jezik, ki ga povzemam iz uradnih vlog. (1) Sprva je zagovarjal enotni knjižni jezik, ki bi ga razumeli vsi na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Primorskem in deloma na Ogrskem in Hrvaškem. Imenoval naj bi se slovenski jezik. (2) Med črkarsko pravdo je sledil Dajniku, tako da je zagovarjal vzhodnoštajersko stališče, ki ga je sam poimenoval slovensko-hrvatsko in je bilo po njegovem mnenju v nasprotju s slovensko-kranjskim. K temu nazoru ga je privedlo več vzrokov. (A) Prvi je zagotovo domače narečje, saj je menil, da so panonski Slovenci najneposrednejši in »mogoče edini resnični potomci in častitljivi, četudi nesrečni preostanki onih naših slovanskih pradedov, za katere in med katerimi sta pisala svoja nesmrtna dela sveta brata Metod in Ciril.« (SBL 2013) (B) Drugi vzrok je prav gotovo njegova tesna povezanost z Dajnikom in dajničico, ki jo je po lastni izjavi sam pomagal soustvariti. (C) Tretji vzrok pa je naperjenost proti kranjski »diktaturi« in Antonu Murku, ki je bil njegov tekmeč za mesto učitelja slovenščine na graški stolici.

Pri črkopisnem vprašanju se je odločno zavzel za dajničico, ki je po njegovem mnenju poenostavila zapisovanje slovenskih glasov. Kremlj je mislil drugače, zato dajničice ni sprejel in je pisal v bohoričici, kasneje pa v gajici/slovenici. Dajnkovo pisavo je v korespondenci z Muršcem imenoval »pravopisni in jezikovni absurd« (Ilešič 1904: 125).³ Tudi Metelko, Potočnik in Murko so objavljali prispevke, v katerih so nasprotovali dajničici, Kvas pa jim je odgovarjal in branil Dajnkov črkopis v graškem časopisu *Der Aufmerksame*. Standardizirana in uveljavljena dajničica naj bi omogočila lažje in hitrejšo zapisovanje misli. Obenem je v tej pisavi videl možnost zблиževanja Slovencev z drugimi Slovani, ki so že uporabljali latinični črkopis. Ko je bila dajničica leta 1836 prepovedana v šolah in uradih, je prevzel gajico/slovenico.

Dajnko in njegovi sodobniki v današnjih gimnazijskih učbenikih

V sodobnih gimnazijskih učbenikih Kvas ni omenjen, dijaki pa dobijo nekaj informacij o Petru Dajniku in dajnici ter o Antonu Kremlju kot zgodovinopiscu.

³ »So lange wir, [nichts besseres, als] des Dainko Schreib- und Sprechabsurdum als erwünschte Reformatien wohl nicht ansehend, unser separirtes Bochorizhisches Alphabet hatten, bediente auch ich mich defselben und schrieb mit dem germanisirenden Alphabet auch ein germanisirend Slowenisch.« (Ilešič 1904: 125)

Dokler nismo imeli (nič boljšega kot) našo ločeno bohoričico, Dajnkov pisni in jezikovni absurd ni bil sprejet kot zaželena reforma, sem tudi jaz uporabljal isto in pisal z germanizirano abecedo ponemčeno slovenščino. Prevod: Ana Vok.

Slovenski jezik in književnost

Gimnazijci se srečajo z dajničico pri pouku jezika, in sicer pri razvoju slovenske pisave. V samostojnem delovnem zvezku *Barve jezika* je ta tema obravnavana v 1. letniku, medtem ko je v samostojnem delovnem zvezku *Na pragu besedila* to snov 2. letnika. V *Barvah jezika 1, 2. del* je poglavje *Kako smo Slovenci pisali nekoč in kako pišemo danes?* V njem je napaka pri Dajnkovem imenu, zapisano je Jurij, namesto Peter (Berc Prah idr. 2016: 127). V *Na pragu besedila, 2. del* je v poglavju *Kratek pregled razvoja slovenske pisave* naveden slikovni vir iz Dajnkovega dela *Čelarstvo*.

Z Dajnkovim delom se dijaki ponovno srečajo pri obravnavi zgodovine slovenskega knjižnega jezika, in sicer v *Barvah jezika 2, 2. del* v poglavju *Kako se je slovenski knjižni jezik razvijal v prvi polovici 19. stoletja?* Snov obravnavajo z razčlenbo strokovnega besedila Brede Pogorelec *Razvoj slovenskega knjižnega jezika*. V samostojnem delovnem zvezku *Na pragu besedila* je zgodovina slovenskega knjižnega jezika in jezikoslovja predstavljena v 3. letniku v poglavju *Slovenski knjižni jezik v prvi polovici 19. stoletja*.

Pri urah, namenjenih književnosti, dijaki splošne gimnazije spoznajo Dajnka in njegovo delo v 2. letniku pri obravnavi splošnega ter kulturnozgodovinskega okvira literarnega obdobja slovenske romantike. Žal pa je v *Berilu 2, Umetnost besede* v poglavju *Spor med Kopitarjem in Čopom ter »abecedna vojna«* omenjen le Metelko, medtem ko ni nobene informacije o Dajniku in njegovem črkopisu.⁴

Zgodovina

Raziskovana vsebina je po učnem načrtu za zgodovino v splošnih gimnazijah obravnavana v sklopu obvezne teme *Slovensko nacionalno oblikovanje*, s katero se dijaki srečajo v 3. letniku. V učbeniku Staneta Grande in Franca Rozmana *Zgodovina 3* je v poglavju o Metternichovem absolutizmu zapisano: »Leta 1823 so na graškem liceju vpeljali tudi študij slovenskega jezika.« Gre za zmotno izpeljavo iz dejstva, da je Kvas takrat postal učitelj slovenščine na liceju, študij slovenščine pa je bil možen šele od leta 1870 pri Kreku. V istem poglavju je tudi tabela, v kateri so primerjani črkopisi, ki so jih uporabljali Pohlin, Vodnik, Dajnko, Metelko in Janežič. V poglavju *Slovenci v predmarčni dobi* je predstavljen Anton Kreml kot avtor prve v slovenščini napisane zgodovine

⁴ V razpravi na Dajnkovem simpoziju 9. junija 2023 v Gornji Radgoni je Franci Just izpostavil še napako v i-učbeniku *Slovenščina 1*, kjer je v poglavju *Razvoj slovenske pisave* o Petru Dajniku napačno zapisano, da je rojen v Črenšovcih v Prekmurju.

Slovencev – objavljena je tudi naslovnica *Dogodivšin*. V učbeniku *Zgodovina 3* (Dolgo 19. stoletje) je abecedna vojna predstavljena v poglavju *Kako se je narodno gibanje razvijalo v predmarčni dobi?* Podpoglavje *Po abecedni vojni se je uveljavila gajica* navaja vir iz *Slovenske kronike*, ki prikazuje odlomek Prešernovega pisma Čopu o dajnci in Dajnkovih prizadevanjih za njeno uveljavitev v graškem guberniju.

Zaključek

Slovenske gorice so bile v prvi polovici 19. stoletja slovenski Weimar. Izobraževanje je bilo omogočeno tudi kmečkim fantom in mnogi med njimi so postali pomembni nosilci slovenstva na področju jezika, literature in kulture. Iz sodnega okraja Gornja Radgona izvirajo sodobniki Peter Dajnko (1787–1873), Anton Kreml (1790–1844) in Koloman Kvas (1790–1867). Dajnko in Kreml sta bila iz sosednjih vasi, Kvas iz bližnjega Rožičkega Vrha. Vsak od njih se je uveljavil na svojem področju, vse pa je povezovala skrb za slovenski jezik in narod.

V sodobnih gimnazijskih učbenikih sta predstavljena Dajnko in Kreml. Pri pouku slovenščine dijaki splošne gimnazije najobsežneje spoznajo Dajnka in njegovo delo v 2. letniku, in sicer pri obravnavanju splošnega ter kulturnozgodovinskega okvira literarnega obdobja slovenske romantike. V sklopu poučevanja jezika se v 1. letniku srečajo z dajncico pri razvoju pisave, v 2. letniku pa pri zgodovini slovenskega knjižnega jezika. Gimnazijci spoznajo Kremla v 3. letniku, ko v tematskem sklopu *Slovenci v predmarčni dobi* dobijo tudi informacije o abecedni vojni.

Literatura

Dubravka BERČ PRAH, Tanja SLEMENJAK, Saša PERGAR, 2016: *Barve jezika 1. Samostojni delovni zvezek za slovenščino v 1. letniku gimnazij in štiriletnih srednjih strokovnih šol*, 2. del. Ljubljana: Rokus Klett. 124–127.

Vilma BRODNIK, Gregor ANTOLIČIČ, Dragica BABIČ, Špela FRANTAR, 2021: *Zgodovina 3. Dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij*. Ljubljana: Mladinska knjiga. 150–151.

Darko FRIŠ, 1998: Zgodovinopisje na spodnjem Štajerskem v Dajnkovem času. *Dajnkov zbornik*. Ur. Marko Jesenšek, Bernard Rajh. Maribor: Slavistično društvo. 339–348.

Janko GLAZER, 1932: Kvas, Koloman (1790–1867). *Slovenski biografski leksikon: 4. zv. Kocen–Lužar*. Ur. Franc Ksaver Lukman et al. V Ljubljani: Zadrúžna gospodarska banka. <https://www.slovenska-biografija.si/>

Stane GRANDA, Franc ROZMAN, 2001: *Zgodovina 3. Učbenik za tretji letnik gimnazije*. Ljubljana: Državna založba Slovenije. 33–34.

Fran ILEŠIČ, 1904: Korespondenca dr. Jos. Muršca. *Zbornik slovenske matice* 6, 125.

Fran ILEŠIČ, 1905: Iz prvih časov romantike. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 5/1–2, 1–11.

Marko JESENŠEK, 2009: Nastanek in razvoj vzhodnoštajerskega knjižnega jezika. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 80/1, 93–109.

Marko JESENŠEK, 2015: *Poglavja iz zgodovine vzhodnoštajerskega jezika*. (Zora 110). Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovenski jezik in književnost, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru.

Ludvik KARNIČAR, 2018: Osvežitev spomina na znamenite Slovence v Gradcu, *Slavia Centralis* 11/1, 85–92.

Alois KERNBAUER, 2006: Gregor Krek in začetki slavistike na Univerzi v Gradcu, *Traditiones* 35/2, 83–87.

Anton KREMPEL, 1845: *Dogodivšine štajerske zemle z' posebnim pogledom na Slovence*. V' Grádci: F. Ferstl.

Martina KRIŽAJ, Marja BEŠTER TURK, idr., 2022: *Na pragu besedila 2 – izdaja s plusom. Samostojni delovni zvezek za slovenski jezik v 2. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol, 2. del*. Ljubljana: Rokus Klett. 91–94.

Martina KRIŽAJ, Marja BEŠTER TURK, idr. 2022a: *Na pragu besedila 3 – izdaja s plusom. Samostojni delovni zvezek za slovenski jezik v 3. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol, 1. del*. Ljubljana: Rokus Klett. 18–30.

Darja PAVLIČ, Marija DOVIČ, idr., 2008: *Umetnost besede. Berilo 2. Učbenik za slovenščino – književnost v 2. letniku gimnazij in štiriletnih strokovnih šol*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Klementina PODVRŠNIK, Marijana KLEMENČIČ GLAVICA, idr., 2016: *Slovenščina 1. i-učbenik za slovenščino v 1. letniku gimnazij*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. <https://eucbeniki.sio.si/slo1/2178/index2.html>

PAM, 1810 = Pokrajinski arhiv Maribor: *Seznam dijakov fizikov in logikov*. SI_PAM/1700/01488 Seznam dijakov fizikov in logikov, Gradec 1810 2. semester. https://vac.sjas.gov.si/vac/search/details?id=2089271&refCode=SI_PAM/1700/01488&type=&subId=&subLink

Bernard RAJH, 1998: Peter Dajnko kot predstavnik vzhodnoštajerskega razsvetljenstva. *Dajnkov zbornik*. (Zora 3). Ur. Marko Jesenšek, Bernard Rajh. Maribor: Slavistično društvo. 11–35.

SBL, 2013 = Kvas, Koloman (1790–1867). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU. <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi314277/#slovenski-biografski-leksikon>. Izvirna objava v: *Slovenski biografski leksikon*. 4. zv. Kocen - Lužar. Franc Ksaver Lukman et al. Ljubljana: Zadruga gospodarska banka, 1932.

Tanja SLEMENJAK, Katja PREMUR KAMPUŠ, Dubravka BERČ PRAH, 2017: *Barve jezika 2. Samostojni delovni zvezek za slovenščino v 2. letniku gimnazij in štiriletnih srednjih strokovnih šol, 2. del*. Ljubljana: Rokus Klett. 88–93.

Zusammenfassung

PETER DAJNKO UND SEINE ZEITGENOSSEN AUS DER REGION SLOVENSKE GORICE

In der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts wirkten in der Region Slovenske Gorice etliche nationalbewusste Persönlichkeiten, da günstige wirtschaftliche Umstände auch der bäuerlichen Bevölkerung Ausbildung ermöglichten. Peter Dajnko (1787–1873), Anton Kreml (1790–1844) und Koloman Kvas (1790–1867) stammten aus dem Gerichtsbezirk Gornja Radgona, Dajnko und Kreml aus den benachbarten Dörfern, Kvas aus dem nahegelegenen Ort Rožički Vrh. Jeder von ihnen behauptete sich in seinem eigenen Fachbereich, allen gemeinsam war jedoch Engagement für die slowenische Sprache und Nation. Dajnko begründete die Dajnčica-Schrift, Kreml verfasste das erste Geschichtsbuch in slowenischer Sprache *Dogodivščine štajerske zemlje*, Kvas war Nachfolger von Primic und Professor für Slowenisch am Grazer Lyzeum. Ihre Wege kreuzten sich mehrmals. Bedeutend war die Schulzeit im Mariborer Gymnasium, beeinflusst vom Lehrer Ivan Narat, gemeinsam gingen sie durch die Studienjahre in Graz, wo sie Janez Nepomuk Primic trafen. Dessen Arbeit setzte Kvas zehn Jahre später fort und unterrichtete Slowenisch nach der Grammatik von Dajnko und später nach der Grammatik von Murko. Im Unterschied zu Kreml befürwortete er den Einsatz der Dajnčica-Schrift.

In den Lehrbüchern für weiterführende Schulen sind heute nur noch Dajnko und Kreml vertreten. Im Slowenischunterricht (2. Schuljahr) setzen sich Schüler des allgemeinen Gymnasiums mit den allgemeinen und kulturgeschichtlichen Rahmenbedingungen der slowenischen Romantik in der Literatur auseinander und lernen dabei Dajnko und sein Werk am umfassendsten kennen. Im 1. Schuljahr werden die Entwicklung der Schrift, im 2. Schuljahr die Geschichte der slowenischen Schriftsprache behandelt und in diesen Zusammenhängen werden Schüler an die Dajnčica-Schrift herangeführt. Im Geschichtsunterricht lernen Gymnasiasten im 3. Schuljahr über die Slowenen in der Vormärzzeit und machen sich auch mit Kreml und dem sog. Alphabetkrieg bekannt.

